

Marga Klompé: Vedkyňa, politička a obrankyňa znevýhodnených (1912-1986)

Marga Klompé bola vedkyňa a učiteľka, ktorá sa angažovala v holandskom odboji počas 2. svetovej vojny. V roku 1948 sa stala poslankyňou holandského parlamentu a zúčastňovala sa na rokovaní o Všeobecnej deklarácii ľudských práv Organizácie Spojených národov.

Klompé sa v roku 1952 ako prvá žena stala členkou Spoločného zhromaždenia Európskeho spoločenstva uhlia a ocele, predchodcu Európskeho parlamentu. Tam sa podieľala na prácach, ktoré viedli k Rímskym zmluvám. V roku 1956 sa stala prvou ženskou ministerkou vlády Holandska a jedným z jej úspechov bol prvý holandský zákon o univerzálnej sociálnej ochrane.

Detstvo a mladosť

Margaretha Albertina Maria „Marga“ Klompé sa narodila 16. augusta 1912 v holandskom Arnheme ako druhé z piatich detí Johanna Klompého, majiteľa papiernictva, a Ursuly Verdangovej, nemeckej prisťahovalkyne prvej generácie.

Keď jej otec v 30. rokoch ochorel a prišiel o firmu, rodina upadla do chudoby. Skúsenosť s chudobou na vlastnej koži Klompéovú výrazne poznačila. Stala sa obrankyňou znevýhodnených a tých, ktorí boli odsunutí na okraj spoločnosti.

Bola vynikajúca študentka, v roku 1929 nastúpila na Univerzitu v Utrechte, kde v roku 1937 získala magisterský titul. V rokoch 1932 až 1949 vyučovala chémiu a fyziku na dievčenskej strednej škole Mater Dei v Nijmegeni a v roku 1941 získala doktorát z matematiky a fyziky. V nasledujúcom roku začala študovať medicínu, no kvôli 2. svetovej vojne štúdium nedokončila. Klompé sa pripojila k holandskému ilegálnemu odboju a stala sa jeho lídrom, pričom spolu s ostatnými ženami vytvorila rozsiahlu sieť dobrovoľníčok.

Priekopníčka žien v politike

Po skončení 2. svetovej vojny Klompé vstúpila do politiky, čo bola v tom čase pre ženy nezvyčajná úloha. Ako členka Katolíckej ľudovej strany zložila poslanecký sľub pri vstupe do dolnej komory holandského parlamentu, nazývanej Druhá komora, v auguste 1948. Klompé bola súčasťou holandskej delegácie v Organizácii Spojených národov. Pôsobila ako členka Tretieho výboru Valného zhromaždenia OSN, ktorý sa zaoberal ľudskými právami a humanitárnymi otázkami, a zapájala sa do rokovaní o Všeobecnej deklarácii ľudských práv.

Marga Klompé bola prvá žena, ktorá sa stala členkou Spoločného zhromaždenia Európskeho spoločenstva uhlia a ocele, ktoré prvýkrát zasadalo v roku 1952 a stalo sa predchodcom dnešného Európskeho parlamentu. Pred priamymi voľbami v roku 1979 boli poslanci volení z radov zástupcov národných parlamentov. V roku 1955 bola Klompé vymenovaná za členku pracovnej skupiny, ktorú zriadilo Valné zhromaždenie s cieľom zlepšiť fungovanie a rozšíriť právomoci Európskeho spoločenstva uhlia a ocele. Skupina sa sústredila aj na vytvorenie jednotného trhu nad rámec uhoľného a ocelového priemyslu.

Klompé v roku 1956 odišla z Valného zhromaždenia a vstúpila do holandskej stredoľavej koaličnej vlády premiéra Willema Dreesa, čím sa stala prvou ženskou ministerkou v Holandsku. Ako ministerka sociálnej práce dosiahla jeden zo svojich najväčších úspechov, keď zákon o všeobecnej sociálnej pomoci nahradil predošlé nepostačujúce predpisy. Legislatíva, ktorá nadobudla platnosť v roku 1965, považuje sociálnu ochranu za univerzálne právo. Klompé sa usilovala odvrátiť pozornosť od charity a sústrediť ju na posilnenie sociálnej ochrany zabezpečovanej štátom.

Jej odkazom je tiež zákon o domovoch pre seniorov, ktorý sa snaží riešiť problém starnutia holandskej spoločnosti, a zákon o karavanoch na podporu ľudí s kočovným životným štýlom. V rokoch 1966 až 1971 bola ministerkou kultúry, rekreácie a sociálnej práce v kabinete premiéra Pieta de Jonga. V roku 1971 získala Klompé titul štátnej ministerky, čestné vyznamenanie, ktoré sa v Holandsku udeľuje vysokopostaveným politikom za ich zásluhy na sklonku kariéry.

Po odchode z politiky sa Klompé aj naďalej angažovala v boji za medzinárodnú spravodlivosť a sociálnu zodpovednosť, v rámci kampane kritizovala aj režim apartheidu v Južnej Afrike. Klompé bola silno veriaca katolíčka. Pápež Pavol VI. ju vymenoval za predsedníčku Holandskej národnej komisie pre mier a spravodlivosť. Bola spoluzakladateľka zväzu katolíckych absolventiek vysokých škôl a tiež stála pri vzniku dobrovoľníckej služby katolíckych žien.

Marga Klompé si získala rešpekt a obdiv za svoju neochvejnú vieru, ľudskosť a osobné presvedčenie. To, že si ju ľudia veľmi vážili, sa odzrkadľuje na množstve ulíc, škôl a zdravotníckych zariadení v Holandsku, ktoré nesú jej meno. Marga Klompé zomrela 28. októbra 1986 v Haagu.